

บทที่ 4

สาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ

ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2564)

จากที่ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีทำหน้าที่พัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติเพื่อเป็นกรอบและเครื่องมือในการขับเคลื่อนการจัดการสารเคมีร่วมกันอย่างเป็นระบบ หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีจึงมีภารกิจไม่เพียงแต่ภารกิจตามกฎหมายที่หน่วยงานรับผิดชอบ หากแต่มีภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีด้วย ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการจัดทำแผนแม่บท/แผนยุทธศาสตร์ด้านสารเคมีมาแล้ว 3 ฉบับ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2540 – 2544) และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2549) ต่อมาได้มีการปรับจากแผนแม่บทมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ ภายใต้ชื่อ “แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550 – 2554) ปัจจุบัน อยู่ในช่วงของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 - 2564) ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนกรอบเวลาให้เป็นแผนระยะยาว 10 ปี โดยให้มีการทบทวนผลการดำเนินงานทุก 2 ปี

4.1 แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 – 2564)

จากผลการศึกษาพัฒนาเพื่อยกร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 – 2564) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 และจากการกำหนดกรอบแนวทาง และแนวคิดและหลักการของแผน ตลอดจนผลจากการประชุมระดมสมองของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 7 ครั้ง และจากการกลั่นกรองร่างแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 – 2564) ของคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการสารเคมี 3 ครั้ง ที่ผ่านมา ในช่วงตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 จนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ทำให้ได้ผลเป็นร่างสุดท้ายของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 – 2564) ที่มีการกำหนดเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และกลวิธี ภายใต้แต่ละรายยุทธศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

1. เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

เป้าประสงค์

“ภายในปี พ.ศ. 2564 สังคมและสิ่งแวดล้อมปลอดภัย บนพื้นฐานของการจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ”

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้การจัดการสารเคมีของประเทศเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งวงจรชีวิตของสารเคมี และเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาในระดับประเทศและระดับสากล
- (2) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสารเคมีของประเทศ
- (3) เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากสารเคมีให้เหลือน้อยที่สุด

เป้าหมาย

- (1) มีกลไกและระบบบริหารจัดการสารเคมีของประเทศที่คุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม
- (2) ทุกภาคส่วนมีศักยภาพ ในการป้องกันและควบคุมผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากสารเคมี
- (3) มีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการจัดการสารเคมีของประเทศ

4.2 ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4

จากแนวคิดและหลักการของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4 ที่ได้กำหนดไว้ในข้อ (3) ว่า ให้มีการวางแผนยุทธศาสตร์โดยพัฒนาต่อเนื่องมาจากแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 โดยให้มียุทธศาสตร์ที่ลดช่องว่างทางเครื่องมือในการจัดการที่ยังขาดอยู่ พร้อมกับการพัฒนาเครื่องมือหรือกลไกเชิงรุก และ วางยุทธศาสตร์ที่พัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพ เพื่อผลักดันและเสริมสร้างยุทธศาสตร์ที่เป็นไปเพื่อการลดความเสี่ยง จนได้ผลลัพธ์สุดท้ายคือ สังคมและสิ่งแวดล้อมปลอดภัยจากสารเคมี นั้น จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4 ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบข้อมูล กลไกและเครื่องมือในการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบ
ครบวงจร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพและบทบาทในการบริหารจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี

4.3 กลวิธีภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1

ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบข้อมูล กลไกและเครื่องมือในการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร กำหนดกลวิธีไว้ 3 กลวิธี พร้อมรายละเอียด ดังนี้

กลวิธีที่ 1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง

(1) พัฒนาระบบข้อมูลสารเคมี ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

(2) เชื่อมโยงระบบข้อมูลสารเคมี ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่ประกอบด้วยข้อมูลการนำเข้า ส่งออก การผลิต และการดำเนินการกับสารเคมีที่มีอยู่ จนถึง การบำบัด กำจัด และทำลาย เพื่อให้ทราบข้อมูลสารเคมีตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และ พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้

กลวิธีที่ 2 พัฒนากลไกและเครื่องมือในการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร

(1) พัฒนาเครื่องมือทางกฎหมาย ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือทางกฎหมาย เพื่อให้มีการควบคุม กำกับดูแลสารเคมีจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

ก. การนำเข้า/ส่งออก

ข. การผลิต

ค. การครอบครอง

ง. การจำหน่าย

จ. การขนส่ง

ฉ. การใช้

ช. การบำบัด และกำจัดทำลาย

ทั้งนี้ ให้มีการพิจารณาช่องว่างทางกฎหมายที่ยังมีอยู่ แล้วพัฒนาให้มีการออกกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรฐาน ให้ครอบคลุมในการควบคุม และกำกับดูแล สารเคมีทั้ง 7 ด้านดังกล่าว โดยให้ครอบคลุมทั้งสารเคมีในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการขนส่ง และภาคชุมชน เช่น การพิจารณาควบคุมการนำเข้าสารเคมีที่เป็นแบบ positive list หรือ negative list การควบคุม สารเคมีนำเข้าเพิ่มเติมจากจำนวนสารเคมีที่มีการควบคุมภายใต้ พ.ร.บ. ต่างๆ การกำหนด กฎระเบียบเพื่อควบคุมในเรื่อง มาตรฐานบรรจุภัณฑ์ มาตรฐานการขนส่งหรือการควบคุมเส้นทาง การลำเลียง ทั้งทางเรือ ทางราง และทางถนน การพัฒนากฎหมายที่ควบคุมเรื่องความปลอดภัยใน การขนส่งสินค้าอันตรายข้ามแดน การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการร่าง กฎหมาย การสร้างการเฝ้าระวังทางสังคม ในเรื่องของการใช้กฎหมาย และการพัฒนากฎหมายการ เปิดเผยข้อมูล ให้ประชาชน รู้ถึงความเป็นอันตรายของสารเคมี ตลอดจน ให้มีการพัฒนากลไกการ ประสานงาน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการจัดการสารเคมีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) พัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์

ก. พัฒนากลไกและเครื่องมือเพื่อรองรับมาตรการและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่จะมีการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี

ข. พัฒนาระบบการประกันอุบัติเหตุในการขนส่งวัตถุอันตราย

ค. สร้างมาตรการจูงใจ เพื่อสนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินการภายใต้ความ รับผิดชอบต่อสังคม

(3) พัฒนาเครื่องมือด้านการประเมิน (Assessment)

ก. การประเมินศักยภาพการรองรับเชิงพื้นที่ (Carrying Capacity)

ข. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และสุขภาพ (HIA)

ค. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) โดยมุ่งเน้นการประเมินความเสี่ยง ด้านสุขภาพเชิงพื้นที่การจัดลำดับการกำกับดูแลตามการประเมินความเสี่ยงสารเคมี รายงานการ ประเมินความเป็นอันตรายของสารเคมี และการประเมินโอกาสรับสัมผัส

(4) เตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยจากสารเคมีเพื่อรองรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น นาโนเทคโนโลยี

กลวิธีที่ 3 สร้างกลไกเพื่อขับเคลื่อนการจัดการสารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

(1) สร้างกลไกการขับเคลื่อนแผน โดยให้แผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 4 มีการทบทวนผลการ ดำเนินงานทุก 2 ปี เพื่อนำสู่การปรับแผนปฏิบัติการ (Rolling Plan) และกำหนดตัวชี้วัดสำคัญและ

ระดับความสำเร็จตามระยะเวลา (milestones) รวมถึงสร้างกลไกการขับเคลื่อนและดำเนินงานตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ศึกษาแนวทางการจัดตั้งองค์กรกลางในการจัดการสารเคมีระดับชาติ (National Chemical Agency: NCA) เพื่อรองรับการดำเนินงาน ในเรื่องของการจัดการระบบข้อมูลสารเคมีกลางในระดับชาติ และระบบการประเมินความเสี่ยงสารเคมี ตลอดจนการเชื่อมโยงการบริหารจัดการสารเคมีให้เป็นระบบที่บูรณาการครบวงจร

4.4 กลวิธีภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2

ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพและบทบาทในการบริหารจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วนกำหนดกลวิธีไว้ 3 กลวิธี พร้อมรายละเอียด ดังนี้

กลวิธีที่ 1 พัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี

(1) พัฒนาและสื่อสารองค์ความรู้

ก. พัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้และการศึกษาด้านการจัดการสารเคมีเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจ จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาคู่มือ ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบและความรู้ผ่านเว็บไซต์

ข. ส่งเสริมการวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสารทดแทน การลดความเสี่ยงและศึกษาวิจัยเพิ่มเติมด้านระบาดวิทยา และผลกระทบของสารเคมีอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ค. พัฒนาเครื่องตรวจวัดอย่างง่ายในการตรวจสอบมลพิษจากสารเคมีในระดับท้องถิ่น

ง. ส่งเสริมการสื่อสารสาธารณะ ให้มีการสื่อสารข้อมูลและองค์ความรู้ระหว่างรัฐ เอกชน ประชาสังคมให้มีการส่งผ่านองค์ความรู้สู่ประชาชน เช่น การส่งความรู้ผ่านทางสัมมนาสุขภาพชุมชนในระดับท้องถิ่น การสร้างกลุ่มรณรงค์ เพื่อให้ความรู้สาธารณะ สร้างความตระหนัก และสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการและป้องกันการเกิดผลกระทบจากสารเคมีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

(2) พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี

ก. ให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เช่น เจ้าหน้าที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมการขนส่งทางบก กรมศุลกากร การทำเรือ ตำรวจ เป็นต้น และสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข. ให้มีการฝึกอบรมครูอาจารย์และเยาวชนในเรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี

ค. สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมบุคลากรในภาคเอกชนพนักงานและคนงานในโรงงานและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการสารเคมี

ง. ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างความตระหนัก และสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการและป้องกันการเกิดผลกระทบจากสารเคมีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

จ. พัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านสินค้าอันตราย และผู้ประเมินสารเคมี

(3) พัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการด้านสารเคมี

ก. พัฒนาห้องปฏิบัติการอ้างอิง และศูนย์ความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติการสารเคมี กำหนดมาตรฐานของห้องปฏิบัติการ และพัฒนาศักยภาพการตรวจวัดความเป็นพิษจากสารเคมี

ข. พัฒนาระบบความสามารถในการทดสอบอันตรายเคมีภัณฑ์ในห้องทดลอง และส่งเสริมการวิจัยและการประเมินความเสี่ยงสารเคมีทางห้องปฏิบัติการ

ค. ส่งเสริมให้มีการกำจัดของเสียจากห้องปฏิบัติการอย่างถูกต้องและปลอดภัย

(4) พัฒนาศักยภาพศูนย์พิษวิทยาและเครือข่าย ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพการตอบสนองและการเตรียมความพร้อมต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ

(1) เสริมสร้างประสิทธิภาพการตอบสนองการดำเนินการตามอนุสัญญาต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และคุ้มครองสิทธิคนไทย

(2) เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกลไกระหว่างประเทศที่มีการพัฒนา/ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เช่น IFCS SAICM GHS REACH และ Free Trade Area (FTA) เป็นต้น

(3) เสริมสร้างศักยภาพคณะผู้เชี่ยวชาญในการเจรจาด้านการจัดการสารเคมีระหว่างประเทศ โดยการเสริมสร้างความรู้ในด้านการเจรจา และความรู้ในด้านการจัดการสารเคมีในเรื่อง

นั้นๆ รวมทั้งหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทำที่ที่เหมาะสมของประเทศไทยในการเจรจา ด้านการจัดการสารเคมีระหว่างประเทศ

(4) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการจัดการ สารเคมีสู่สาธารณะเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลวิธีที่ 3 ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วน

(1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการสารเคมี เสริมสร้างให้ชุมชนมี ความสามารถในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาคเอกชนได้อย่างเข้มแข็ง เช่น การจัดตั้งคณะที่ ปรีกษาระดับชุมชน (Community Advisory Panel) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาค ประชาชนในการวางแผนการจัดการสารเคมี การตรวจสอบสารพิษตกค้างโดยชุมชน

(2) เสริมสร้างความเข้มแข็งและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการ จัดการสารเคมีในพื้นที่

(3) ส่งเสริมความร่วมมือของภาคเอกชนในการจัดการสารเคมี ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานในการจัดการสารเคมี ผ่านทางช่องทางต่างๆ ของภาคเอกชน เช่น คณะกรรมการร่วมรัฐ และเอกชน (กรอ.) สมาอุตสาหกรรม และ หอการค้า เป็นต้น

(4) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิชาชีพและเครือข่ายทางสังคมต่างๆ ใช้กลไก ของกลุ่มวิชาชีพสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการสารเคมี ของภาคประชาชน และภาคเอกชน ประสานพลังกับเครือข่าย และประสานพลังกลุ่มยุทธศาสตร์ เช่น สมาวิชาชีพต่างๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภานายความ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ และ สื่อมวลชน เป็นต้น

4.5 กลวิธีภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3

ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี กำหนดกลวิธีไว้ 3 กลวิธี พร้อม รายละเอียด ดังนี้

กลวิธีที่ 1 ป้องกันอันตรายจากสารเคมี

(1) ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีในภาคการเกษตร

ก. ส่งเสริมการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ซึ่งรวมถึงการใช้ สารเคมีอย่างปลอดภัย (safe use)

ข. ควบคุมการจำหน่ายสารเคมีด้านการเกษตรให้เป็นไปอย่างถูกต้องและทั่วถึง ควบคุมการโฆษณา และการขายตรงสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร เพื่อป้องกันการหลอกลวง และการใช้สารเคมีที่มากเกินไปจนความจำเป็น

ค. ลดการใช้สารเคมีด้านการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง กำหนดบัญชีรายชื่อสารเคมี ด้านการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง พิจารณาจำกัดหรือยกเลิกการนำเข้าสารเคมีด้าน การเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง

ง. ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ การใช้สารทดแทนสารเคมี และการสร้างกลไกด้าน การตลาดเพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์จากเกษตรอินทรีย์ เช่น การให้เครื่องหมายหรือ ตราคุณภาพ

(2) ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีในภาคอุตสาหกรรม

ก. ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีเชิงพื้นที่ โดยทุกภาคส่วนดำเนินการร่วมกัน อย่างบูรณาการในการจัดการสารเคมีเชิงพื้นที่ ในพื้นที่ที่มีปัญหาหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง

ข. ลดการใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การใช้สารทดแทน การสื่อสารความ เสี่ยงให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจ การประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment: LCA)

ค. ควบคุมให้มีการบำบัดและกำจัดสารเคมีและกากของเสียอันตรายอย่างถูกต้อง และป้องกันไม่ให้เกิดการลักลอบทิ้ง

ง. ส่งเสริมการประกอบการ/การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การ ส่งเสริมการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีสีเขียว/เทคโนโลยีสะอาด (Green/Clean technology) การเผยแพร่และส่งเสริมให้อุตสาหกรรม ใช้หลักการเคมีสีเขียว (Green Chemistry Principle) เป็นองค์ความรู้ ในกระบวนการผลิตและกระบวนการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การ ส่งเสริมกลไกการผลิตที่ใช้กระบวนการ Total Energy Management ที่ทำให้มีการลดการใช้ สารเคมีลง การส่งเสริมการจัดตั้ง Eco Town การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการ ในเรื่องของ Corporate Social Responsibility (CSR) Social Enterprise และการส่งเสริม ธุรกิจ SME ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จ. ส่งเสริมความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในสถานประกอบการ โดยส่งเสริมความ ปลอดภัยของคนงานในโรงงาน ป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีในสถานประกอบการ และ ป้องกันการเกิดโรคจากการประกอบการ ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง

(3) ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีในภาคผู้บริโภคและสาธารณสุข

ก. ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการสร้างกลไกด้านการตลาด เช่น ตลาดสีเขียว

ข. ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสารเคมี เช่น การติดตามตรวจสอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ให้มีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคที่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการจัดการกับปัญหาสารเคมีในผลิตภัณฑ์ (Chemicals in Products) เช่น ผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ความปลอดภัยอาหาร และปัญหาการปนเปื้อนโลหะหนัก การดำเนินการต่อเนื่องในเรื่องระบบสากลการจำแนกความเป็นอันตรายและการสื่อสารความเป็นอันตราย (Globally Harmonized System: GHS)

ค. ส่งเสริมการจัดการสารเคมีและของเสียอันตรายจากภาคสาธารณสุขและชุมชน โดยลดการใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงและการใช้สารเคมีที่เกินความจำเป็นในชุมชนเช่น ส่งเสริมการจัดการพาหะนำโรคแบบผสมผสาน (Integrated Vector Management: IVM) การจัดการของเสียอันตรายจากโรงพยาบาล ตลอดจนการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน/ท้องถิ่นอย่างถูกต้อง และการจัดการของเสียอันตรายในกิจการชุมชนที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน

(4) ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีในภาคการขนส่ง โดยจัดทำมาตรฐานบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการขนส่งและทดสอบมาตรฐาน กำหนดให้มีการประกันภัยการขนส่งสินค้าอันตราย จัดทำ GIS เส้นทางขนส่งสินค้าอันตราย และกำหนดเส้นทางขนส่งสินค้าอันตรายที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 2 เฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบผลกระทบจากสารเคมี

(1) เฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบระดับมลพิษอันเนื่องมาจากสารเคมี จากแหล่งกำเนิดมลพิษ ในสิ่งแวดล้อม (น้ำ อากาศ และดิน) ตลอดจนในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค เช่น อาหารและยา ของเล่นเด็ก เพื่อเฝ้าระวังระดับความเป็นอันตรายของสารเคมี ที่อาจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

(2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง พัฒนากลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการติดตามและการเฝ้าระวังผลกระทบจากสารเคมี

(3) พัฒนางานด้านระบาดวิทยาสารเคมี เพื่อสร้างระบบเฝ้าระวังติดตามและตรวจสอบ ด้านความปลอดภัยสารเคมี ต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

กลยุทธ์ที่ 3 รับมือสถานการณ์ฉุกเฉินและการรักษาเยี่ยวยาและฟื้นฟู

(1) พัฒนาระบบการจัดการเหตุฉุกเฉิน รวมถึงการดำเนินงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

ก. จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินสารเคมี และการฝึกซ้อมแผนในแต่ละระดับ

ข. สื่อสารกับประชาชน รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในกระบวนการ การตอบสนองต่อ

ภาวะฉุกเฉิน

ค. พัฒนาศักยภาพ Emergency Response Team ทั้งการกู้ภัย กู้ชีพ และกู้พื้นที่

(2) เสริมสร้างประสิทธิภาพการรักษาเยี่ยวยาและฟื้นฟู โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับ

สถานพยาบาล และโรงพยาบาลในพื้นที่เสี่ยงในการช่วยเหลือเยี่ยวยาผู้ประสบเหตุ และการจัดให้มีกองทุนเยี่ยวยาผู้ประสบเหตุและฟื้นฟูผลกระทบ ที่ครอบคลุมในเรื่องการเยี่ยวยา และฟื้นฟูทั้งทางด้านการเงิน ด้านสุขภาพและจิตใจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.6 สิ่งสำคัญที่พัฒนาขึ้นในแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3

จากการวางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ต่างๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์หลักทั้ง 3 ของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พัฒนาต่อเนื่องมาจากยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 โดยเน้นให้ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นเครื่องมือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งเป็นฐานที่จะส่งผลดีต่อการดำเนินงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่เน้นการลดความเสี่ยงหรือสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในท้ายที่สุดซึ่งเป็นเป้าประสงค์ของแผนที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ จุดเด่นหรือสิ่งสำคัญที่พัฒนาขึ้นของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 คือกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาช่องว่างและประเด็นท้าทายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ตลอดจนการกำหนดกลวิธีในเชิงรุก ได้แก่ การศึกษาแนวทางการจัดตั้งองค์กรกลางในการจัดการสารเคมีระดับชาติ หรือที่เรียกว่า National Chemical Agency เพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการสารเคมีให้เป็นระบบที่บูรณาการครบวงจรอย่างแท้จริง การกำหนดกลวิธีในการพัฒนาฐานข้อมูลกลางอย่างเด่นชัด การเน้นการควบคุมสารเคมีด้วยเครื่องมือด้านกฎหมาย จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ การใช้เครื่องมือด้านการประเมินต่างๆ ที่รวมถึงการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพหรือ HIA ร่วมในการจัดการสารเคมี การเพิ่มกลวิธีในการลดความเสี่ยงในภาคสาธารณสุข และผู้บริโภค และในภาคการขนส่ง นอกเหนือจากภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การพัฒนางานด้านระบาดวิทยาสารเคมี การเสริมสร้างความเข้มแข็งและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสารเคมี การส่งเสริมความร่วมมือของภาคประชาชน ภาคเอกชน และกลุ่มวิชาชีพและ

เครือข่ายทางสังคมต่างๆ การกำหนดกลวิธีในการพัฒนาศักยภาพการตอบสนอง และการเตรียมความพร้อมต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศไว้เป็นการเฉพาะ และการกำหนดกลวิธีให้มีการลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีเชิงพื้นที่อย่างบูรณาการ โดยเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง